Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

VNS 3/2020 vp

Asia: Hallituksen selonteko globaalin kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:sta: kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa
Työelämä – ja tasa-arvovaliokunnan 9.2. kuulemisessa esittämä kysymys työllisyys- sekä ilmastotavoitteiden yhteenkytkeytymisestä
Työ- ja elinkeinoministeriön sekä opetus- ja kulttuuriministeriön vastaus

Leena Pentikäinen, neuvotteleva virkamies, TEM
Päivi Kantanen, neuvotteleva virkamies, TEM
Hannu Vainonen, neuvotteleva virkamies, OKM

Maailmantaloudessa ja työmarkkinoilla on käynnissä globaali rakennemuutos, johon ilmastonmuutos kasvavasti vaikuttaa. Työmarkkinoiden ennakoinnin merkitys korostuu haasteeseen vastaamisessa. Työ- ja elinkeinoministeriön toteuttaman Kasvuportfolio –hankkeen (www.kasvuportfolio.fi) tulokset osoittavat, että kestävää kehitystä edistävillä toimialoilla on nähtävissä kansainvälistä kasvua sekä uusien työpaikkojen syntymisen mahdollisuuksia. Tällaisia ovat mm. puhdas energia ja vähähiilisyys, uusiutuvat raaka-aineet, kiertotalous, kestävät ruokaratkaisut, elämänlaadun ja hyvinvoinnin parantaminen sekä näihin liittyviin teknologiat.

Jotta nämä kasvumahdollisuudet voisivat realisoitua, tulee varmistaa että politiikkatoimet tukevat kestävän kehityksen toimia koordinoidusti. Elinkeinoelämän muuttuvat osaamistarpeet edellyttävät lisää ja osaavampaa työvoimaa. Tutkintoon johtavan koulutuksen lisäksi tarvitaan monimuotoiset jatkuvan oppimisen mahdollisuudet koko väestölle. Tarvitsemme ketterää ja nopeasti reagoivaa työpolitiikkaa, lähinnä työnvälitystä, työvoima- ja osaamistarpeiden ennakointia sekä tarvelähtöistä osaamisen kehittämistä, joka räätälöidään yritysten tarpeisiin.

Työllisyysnäkökulma tulee huomioida myös ilmasto- ja energiapolitiikassa. Tästä voidaan pitää hyvänä esimerkkinä valmisteilla olevaa Suomen ilmasto- ja energiastrategiaa (https://tem.fi/-/ilmasto-ja-energiastrategia-linjaa-kattavasti-2035-tavoitteen-edellyttamat-toimet sekä siihen liittyvää laajaa, valmistumassa olevaa taustaselvitystä https://www.hiisi2035.fi/), jossa arvioidaan ko. toimien laaja vaikuttavuus yhteiskuntaan ja kansantalouteen, myös työllisyyteen. Samoin teollisuuden hiilineutraaliustiekartat sisältävät arvion siitä, millaisia osaamistarpeita teollisuuden henkilöstölle syntyy siirryttäessä hiilineutraaliin tuotantoon (https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162494) .

Ilmastonmuutos on 2020-luvun merkittävimpiä globaalia kasvua ohjaavia ajureita muiden kestävän kehityksen tavoitteiden rinnalla. Tavoitteita ei saavuteta ilman tutkimukseen perustuvia uusia teknologioita ja innovatiivisia ratkaisuja. Tarvitaan tutkimus- ja innovaatiopolitiikkaa ja sitä tukevia toimia ohjelmia, joiden avulla osaaminen kasvaa, yritykset voivat uudistaa liiketoimintaansa ja yhteiskunta toimintaansa kestäväksi. Business Finlandin sekä VTT:n innovaatio-ohjelmat on kytketty kestävän kehityksen edistämiseen. Suomen Akatemian tutkimusrahoituksen eri muodot mahdollistavat kestävän kehityksen osaamisen kartuttamisen monipuolisesti. TKI-tiekartan mukaisilla kumppanuusmalleilla voidaan vahvistaa julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyötä ja tutkimus- ja innovaatiotoiminnan vaikuttavuutta.

Työmarkkinoiden rakennemuutoksen näkökulmasta on erityisesti huomioitava työmarkkinoiden inklusiivisuus - varmistettava, että kukaan ei jää jälkeen työmarkkinakehityksestä. Siten koulutus sekä työntekijöiden osaamisesta huolehtiminen on ensiarvoisen tärkeää työmarkkinoiden osaamisvaatimuksiin vastaamiseksi. Oikeudenmukainen ja reilu siirtymä hiilineutraaliin talouteen on turvattava kansallisella ja globaalilla tasolla ja huomioitava monenkeskisessä yhteistyössä.

TIEDOKSI
Kirjaamo, TEM
Kirjaamo, OKM
Kimmo Ruth, TEM
Jussi Toppila, TEM
Antti Neimala, TEM
Ilona Lundström, TEM
Liisa Heinonen, TEM